

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

Lachgas is een kleurloos, niet-irriterend, zoet geurend en zoet smakend gas. Het product kent verschillende legale toepassingen in de zorg, voedingsmiddelen en gastronomische sectoren en in technische industrieën. Naast deze oorspronkelijke toepassingen wordt lachgas ook steeds vaker en in grotere hoeveelheden als recreatief roesmiddel gebruikt. Het gebruik van lachgas als recreatief roesmiddel leidt tot (volks)gezondheidsproblematiek, openbare ordeverstoring en overlast, en tot gevaarlijke situaties in het verkeer. Het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum signaleerde in 2019 een sterke toename in geregistreerde meldingen van het aantal gezondheidsklachten na recreatief gebruik van lachgas. De stijging van het aantal meldingen bij het NVIC vormde de aanleiding voor de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM) om een risicobeoordeling van lachgas te vragen. Uit de risico bleek dat het gebruik van lachgas als recreatief roesmiddel tot risico's voor de (volks)gezondheid en samenleving leidt.¹ Zo blijkt onder andere uit het rapport dat ernstige gezondheidsschade ook al bij beperkt gebruik kan in treden. Op basis van het risicoprofiel adviseert de Commissie Risicobeoordeling van het CAM onder andere om het recreatieve gebruik van lachgas als roesmiddel te ontmoedigen en de grote beschikbaarheid van lachgas als recreatief roesmiddel terug te dringen. In reactie op het rapport hebben de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister van Justitie en Veiligheid in december 2019 aangekondigd lachgas op lijst II van de Opiumwet te plaatsen.² Omdat lachgas naast het gebruik als recreatief roesmiddel ook veel eigenlijke toepassingen kent in de zorg, technische industrieën en gastronomie, is ook aangekondigd deze toepassingen van het Opiumwetverbod uit te zonderen. In het besluit dat nu openstaat voor internetconsultatie wordt deze voorgenomen maatregel uitgewerkt.

2. Wie zijn betrokken?

Naast de verschillende kerndepartementen (ministeries van VWS, JenV, en IenW) zijn de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, de politie, het Openbaar Ministerie, de Rijksdienst Wegverkeer, Rijkswaterstaat, de douane, het RIVM, en de Vereniging Nederlandse Gemeenten betrokken geweest. Ook is gesproken met (vertegenwoordigers van) verschillende branches waaronder de Raad Nederlandse Detailhandel, de Sligro, thuiswinkel.org, de Nederlandse Vereniging Chemische Industrie, de Vereniging Fabrikanten van Industriële gassen, en de Knac Nederlandse Autosport Federatie.

3. Wat is het probleem?

Lachgas leidt tot (volks)gezondheidsproblematiek, openbare ordeverstoring en overlast, en tot gevaarlijke situaties in het verkeer. Het verrichten van handelingen met lachgas kan reeds strafbaar zijn op grond van andere wetten, zoals de Omgevingswet, de Warenwet, de Geneesmiddelenwet, de wetgeving op het gebied van chemische en gevaarlijke stoffen, de Wegenverkeerswet, en op decentraal niveau de algemene plaatselijke verordeningen (hierna: APV's). Het bestaande juridische kader ziet echter op delen van de problematiek en is onvoldoende in staat om de brede beschikbaarheid van lachgas als roesmiddel terug te dringen. Volgens het Kabinet kan een aanbodbeperkende maatregel alleen op basis van de Opiumwet worden getroffen omdat alleen de Opiumwet het bereik heeft om – ongeacht de toepassing - handelingen met de stof lachgas te verbieden en vervolgens handelingen voor specifieke toepassingen van die stof van het verbod uit te zonderen. Dit bereik is van meerwaarde omdat lachgas een stof is die qua chemische samenstelling en werking nagenoeg hetzelfde is in de verschillende toepassingen die de stof kent, terwijl naar gelang het type gebruik verschillende wettelijke kaders van toepassing zijn. Daarnaast wordt met de voorgestelde toevoeging van lachgas aan lijst II bij de Opiumwet vrijwel geen afbreuk gedaan aan de bestaande strafbaarheid op grond van andere wetten.

4. Wat is het doel?

Met het verbod wordt beoogd de (volks)gezondheid te beschermen en schade aan de samenleving terug te dringen. Doel van het verbod is daarom de brede beschikbaarheid van

¹ CAM, Risicobeoordeling lachgas (2019), <https://www.rivm.nl/documenten/cam-rapport-risicobeoordeling-lachgas>.

² Kamerstukken II, 24077-452.

lachgas voor recreatief gebruik terug te dringen en daarmee het aanbod van lachgas voor recreatief gebruik te beperken.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De stijging van het aantal meldingen van het NVIC alsmede het daaropvolgende advies van het CAM rechtvaardigen overheidsinterventie. Het toevoegen van lachgas op lijst II van de Opiumwet, en het uitzonderen van eigenlijke toepassingen, is nodig om de beoogde doelen te bereiken. Dit is van belang om de (volks)gezondheid te kunnen beschermen en om openbare ordeverstoring, overlast en gevaarlijke situaties in het verkeer door recreatief lachgasgebruik te kunnen voorkomen.

6. Wat is het beste instrument?

Wijziging van het Opiumwetbesluit waarin lachgas op lijst II wordt geplaatst en de oorspronkelijke toepassingen van lachgas in algemene zin van het Opiumwetverbod worden uitgezonderd is volgens het Kabinet de meest doeltreffende maatregel. Met de plaatsing van lachgas op lijst II wordt een extra interventiemogelijkheid gecreëerd waardoor, ter bescherming van de volksgezondheid, de verkeersveiligheid en de samenleving in het algemeen, een sluitend en daarmee ook doeltreffender kader wordt geboden voor het terugdringen van het aanbod van lachgas voor recreatief gebruik als roesmiddel en de daarmee samenhangende problematiek. Naast de wettelijke maatregel om het aanbod van lachgas voor recreatief gebruik terug te dringen wordt ook ingezet op voorlichting, preventie, evaluatie en monitoring.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Gevolgen voor gemeentelijke regelgeving:

Inwerkingtreding van dit besluit heeft gevolgen voor de bestaande gemeentelijke regelgeving en de regelgevende bevoegdheid. In lijn met de rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State bestaat namelijk geen ruimte voor gemeentelijke verbods- en strafbepalingen die voorschriften uit de Opiumwet dupliceren, ongeacht het motief dat daaraan ten grondslag ligt. Na de inwerkingtreding van dit besluit bestaat dan ook geen ruimte meer voor een gemeentelijk verbod dat zich specifiek richt op de verkoop van lachgas in (aangewezen delen van) de gemeente. Met de inwerkingtreding van dit besluit zullen dergelijke verboden overeenkomstig artikel 122 van de Gemeentewet van rechtswege vervallen. Nadien ingestelde verboden zullen overeenkomstig artikel 121 van de Gemeentewet onverbindend zijn. Ook vervalt om dezelfde reden de mogelijkheid – doch ogenschijnlijk ook de noodzaak – om de verkoop van lachgas te verbieden via een aan een vergunning of ontheffing verbonden voorschrift of beperking.

Gevolgen voor uitvoering, toezicht en handhaving:

Met het opsporen van de in de Opiumwet strafbaar gestelde feiten zijn belast de ambtenaren van politie, de aangewezen militairen van de Koninklijke marechaussee, de opsporingsambtenaren van de bijzondere opsporingsdiensten, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de ambtenaren van de rijksbelastingdienst, bevoegd inzake douane (art. 8k Ow). Door plaatsing van lachgas op lijst II van de Opiumwet is de burgemeester op grond van artikel 13b Ow bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang, ondermeer indien in woningen of lokalen of op bijbehorende erven lachgas wordt verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig is.

Gevolgen voor de regeldruk:

Het onderhavige besluit heeft primair gevolgen voor de regeldruk voor fabrikanten en groothandelaren van lachgas bestemd voor gebruik in de (dier)geneeskunde omdat zij – volgens de vaste systematiek van de Opiumwet – een Opiumwetontheffing zullen moeten aanvragen voor het in bezit mogen hebben, dan wel verrichten van handelingen met lachgas dat is bestemd voor medisch gebruik. In mindere mate heeft het onderhavige besluit gevolgen voor producenten, verkopers en eindgebruikers van lachgas bestemd voor technische en gastronomische toepassing omdat deze toepassingen gelet op hun aard en omvang in algemene zin van het Opiumwetverbod worden uitgezonderd. Dit betekent dat die actoren die binnen de in dit besluit opgenomen kaders van deze toepassing handelen geen vergunning of ontheffing hoeven aan te vragen voor het in bezit hebben van, dan wel het verrichten van handelingen met lachgas.

Gevolgen voor burgers:

Het onderhavige besluit heeft tot gevolg dat burgers geen lachgas meer mogen (ver)kopen en in hun bezit mogen hebben anders dan 10 ampullen welke uitsluitend gebruikt mogen worden voor

gastronomische doeleinden. Met dit besluit mogen particulieren geen cilinders, gasflessen, of tanks gevuld met lachgas (ver)kopen of in hun bezit hebben. Doorverkoop van lachgas door burgers is in alle gevallen verboden.